

ZSELIC

Aktív
Magyarország

ErdeiVándor
ÚTIKALAUZ

Személyes adataim

Név:

Iskola:

Vándortáborom időpontja:

Az útvonal felelőse, aki a tábor időtartama alatt szükség esetén hívható:

Éder Lilla | eder.lilla@sefag.hu | 06 30 26 88153

A Zselici Erdei Vándortábor útvonal erdész házigazdája a **SEFAG Erdészeti és Faipari Zrt.**

7400 Kaposvár, Bajcsy-Zsilinszky. u. 21. | 06 82 505 100 | sefag@sefag.hu | sefag.hu

Az Erdei Vándortáborok szervezője az **Országos Erdészeti Egyesület**

1021 Budapest, Budakeszi út 91. | 06 1 201 6293 | info@erdeivandor.hu | erdeivandor.hu

KEDVES ERDEI VÁNDOR, ÜDVÖZLÜNK A ZSELICBEN!

Az előtted álló hét nap az erdő titkainak és értékeinek megismerésével telik majd. Nagyon reméljük, hogy olyan élményben lesz részed, amely élethosszig összeköt a természet szeretetével és védelmével.

Az Erdei Vándortábor Programot azért hívtuk életre, hogy minél több fiatal személyes tapasztalatokat szerezhessen a magyar erdőkről, testközelből találkozhasson mindazzal, amit a természetismeret, a biológia vagy a földrajz órán tanult. Nem túlzás azt mondani, hogy a változó klímában az erdők az egészséges természeti környezet, és így az emberiség fennmaradásának egyik zálogát jelentik. Ismerd meg tehát értékeit, és váljon életed részévé ezeknek az értékeknek a védelme!

A zselici útvonal hazánk egyik kevésbé ismert táját mutatja be, melyet sajátos klímája és az emiatt kialakult élővilága tesz sajátossá. A Zselicségben található a Zselici Csillagoségbolt-park, mely a civilizációtól és mesterséges fényektől távol kiváló alkalmat nyújt megismerni a Tejút látványát és a háborítatlan csillagos eget. A túrák során bebarangolhatjátok a zselici rengeteget, megismerkedhettek az egyedülálló növényvilággal, a Bőszénfai Szarvasfarmon találkozhattok Magyarország vadjaival. A térség állami erdőit a SEFAG Zrt. és a Mecsekerdő Zrt. szakemberei kezelik, gondozzák és felhasználják a faállományt, rendben tartják az erdei ösvényeket, kilátókat, pihenőhelyeket, gondoskodnak arról, hogy minden évben kirándulók ezrei ismerhessék meg a Zselic erdőrengetegét.

Az erdei vándortábor során érezd jól magad, élvezd és ismerd meg az erdőt, és térj vissza ide mihamarabb!

Országos Erdészeti Egyesület

TÚRÁZNI CSAK OKOSAN, SZÉPEN!

Az alábbiakban összefoglaljuk az erdőjárással kapcsolatos legfontosabb tudnivalókat, hogy saját és társaid érdekében minden erdei vándor gondos és körültekintő turista-ként léphessen be az erdőbe. Ne feledjük: az erdő állatok és növények ezreinek élőhelye, otthona, ezért viselkedjünk benne jó vendéghez illő, kellő tisztelettel!

Tájékozódás

A biztonságos túrázás legfontosabb eleme a jó tájékozódás. Bár sokaknál lehet digitális eszköz (pl. GPS, mobil applikáció), az út során mindig legyen nálunk **papíralapú turista-térkép**, hiszen nincs mindig elég erős jel, vagy lemerülhet az eszközünk akkumulátora. Ismerjük meg a turistatérképek jelzéseit! Az Erdei Vándortáborok legnagyobb részben **jelzett turistaúton** haladnak, így a jelzéseket követve eljutunk a napi célunkig.

- A jelzéseknek négy alapvető színe van: **a kék, a piros, a sárga és a zöld**. Ezeket a térképek legtöbbször a szín nagy kezdőbetűjével jelölik (K, P, S, Z).
- A jelzések alaptípusa a **sáv**, ami az egyes színekben így néz ki:
- **Kereszt** jelzéssel általában a sáv jelzéseket összekötő, vagy a településekhez átkötő utakat jelölik. Így néz ki például a kék kereszt jelzés:
- **Háromszög** jelzéssel a hegycsúcsokra vagy kilátókhöz vezető utakat jelölik. Ilyen például a piros háromszög jelzés:
- A **négyzet** jelzés a sáv jelzésekről leágazó, fontosabb helyre (pl. szálláshelyre) vezető utakat jelölik. Például a sárga négyzet:
- **Kör** jelzéssel a forrásokhoz, kutakhoz vezető utakat jelölik. Így néz ki például a piros kör jelzés:
- **Omega** jelzés jelöli a barlangokhoz vezető utakat, mint például a sárga barlang jelzés:
- Az **L alakú** jelzés a romokhoz, műemlékekhez vezető utakat jelöli, mint például a piros L jelzés:
- A **Mária Út** egy Közép-Európán átívelő zarándok- és turistaút-hálózat. Ennek útvonalát jelöli különböző színekkel ez a jelzés:

Mire figyelj a táborhelyen?

- Egy nyár alatt erdei vándorok százai fordulnak meg a táborhelyeken, ezért mindenkit arra kérünk, hogy **olyan állapotban hagyja a táborhelyét, amilyen állapotban át szeretné venni!**
- **Ha a felszereléseden bármi igazítanivaló van**, vagy meg kell szárítani az elázott ruháid, az érkezés után minél hamarabb láss hozzá, mert a reggeli indulás előtt nem biztos, hogy lesz rá idő!
- Továbbindulás előtt gondosan pakoljatos be és ellenőrizzéd a felszereléseket, hogy **semmi fontos dolog ne maradjon hátra!**
- **Tűzet csak a kijelölt tűzrakóhelyeken szabad gyújtani!** Tűzrakás előtt tájékozódj a vándortábor vezetőjétől, hogy nincs-e érvényben tűzgyújtási tilalom, a tilalom ugyanis a kijelölt tűzrakóhelyekre is vonatkozik!
- **Legyen ez az év legzöldebb hete!** Tartsátok be a kiadvány hátoldalán olvasható javaslatokat, és találjátok ki további vállalásokat a környezet védelme érdekében!

Mire figyelj útközben?

- A kirándulás ütemét a legkisebbek, illetve a gyengébb állóképességűek haladásához igazítsuk! **Soha ne hagyjuk magukra a tapasztalatlanabb társainkat – még viccből sem!**
- Az erdőterületen előforduló kullancsok elleni legjobb védekezés a megfelelő öltözet (zárt cipő, hosszúnadrág), és a különböző riasztószerek használata. Egyes kullancsok által terjesztett betegségek ellen védőoltással is lehet védekezni. Kirándulás után mindig vizsgáljátok át magatokat!
- **Természetvédelmi területen** tilos a növények és az állatok, valamint azok élőhelyeinek veszélyeztetése vagy elpusztítása!
- Az erdő természeti értékeit mi, emberek veszélyeztetjük a legjobban. Ezért az út során **ne térjete le a kijelölt turistautakról!** A felesleges taposás ugyanis évtizedekkel visszavetheti a fiatal erdők növekedését, elpusztítja a védett növényeket és azok élőhelyeit.
- És végül a legfontosabb: **figyelj a társaidra**, hogy együtt, közös élményekkel, vidáman válhassatok erdei vándorokká!

1. nap KAPOSVÁR / TÖRÖCSKE – ROPOLY

Útvonal: Töröcske – Ropoly

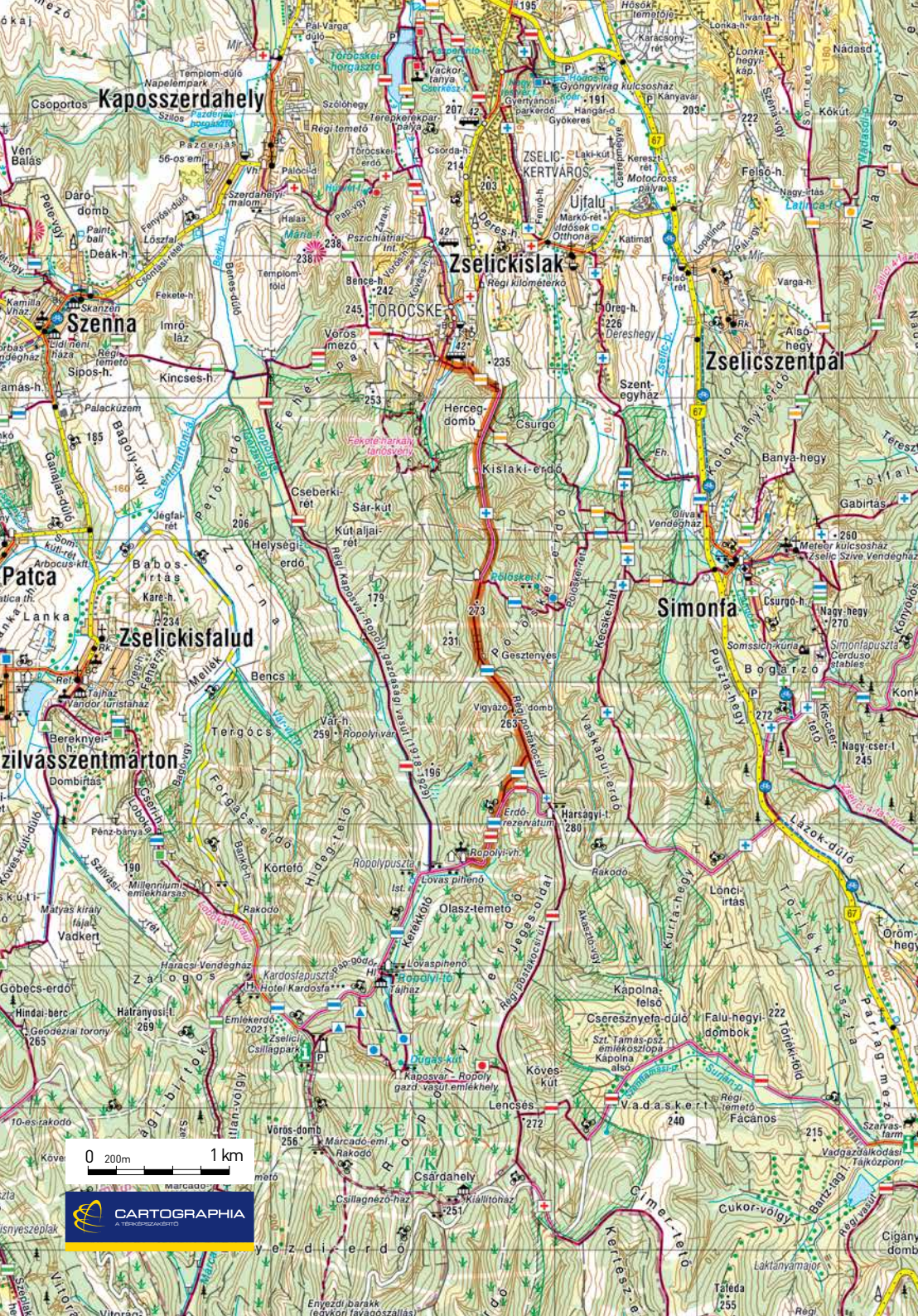
Napi útvonalhossz: 6,5 km

Napi szintemelkedés/lejtés: 148 m/118 m

A zselici Erdei Vándortábor első helyszíne az Erdők Háza Látogatóközpont, ahol vezetett látogatótúrán ismerkedhettek meg a somogyi erdők világával. A látogatóközponttól a Bajcsy-Zsilinszky utcán nyugati irányba haladva, majd a Széchenyi téren lévő busz-megállóban a 42-es számú helyi járatú buszra szállva juthattok el Töröcskéig, a busz-végállomásig. A faluból a jelzésű úton induljatok el keleti, majd délkeleti irányba haladva. Utatok a Fekete-keresztnél dél felé vezet tovább az egykori Kaposvárt Szigetvárral összekötő főközlekedési útvonalon. A jelzésű turistaút szétválásánál a jelzésen folytatódik utatok, mely kb. 1,7 km megtétele után becsatlakozik az Országos Kék Túra útvonalába. A jelzésen kb. 2,5 km-t haladva, a jelzés becsatlakozásánál, a ropolyi köves úton menjetek tovább. Hamarosan megérkeztek szálláshelyetekre, a Ropolyi Vadászsházhoz vezető utat a kihelyezett tájékoztató tábla jelzi.

A ropolyi túraútvonal

Tudtad?

Zselic – Ezt a méltatlanul kevésbé ismert tájat elsősorban sajátos klímája és az emiatt kialakult kivételes élővilága teszi egyedülállóvá. A tél és a nyár is enyhébb itt, a csapadék mennyisége pedig magasabb környezeténél. Jellemzőek (a dombvidéki sajátosságok ellenére) a hegyvidéki fajok, ugyanakkor a mediterrán területekre jellemző növényeket és állatokat is megfigyelhetünk. Csak itt, a lösz alapkőzetén kialakult zselici dombok között alkot társulást a hegyvidékekre jellemző bükk a délies elterjedésű ezüsthárssal. Az itt található hatalmas, egybefüggő erdőterület kiváló élőhelyet biztosít több tucat védett állat- és növényfajnak, de megtalálható itt mind az öt magyarországi nagyvad faj (gímszarvas, dámvad, őz, muflon és vaddisznó). A Zselicség szíve egy kb. 10000 hektáros terület Kaposvártól délre, mely 1976 óta védelmet élvez - ez a Zselici Tájvédelmi Körzet. A háborítatlan környezet igen gazdag rovarvilágnak ad otthont.

Ezüsthársas-bükkös, ezüsthársas-gyertyános-tölgyes – A Zselic területén fellelhető különlegességnek számít az ezüsthársas-bükkös erdőtársulás, mivel a hűvösebb klímát, magasabb hegyvidéki régiókat kedvelő bükk a síksági-dombvidéki ezüsthárssal közösen alkot erdőt, amely hazánkban egyedülállónak számít. Tavasszal, a lombkorona összezáródása előtt virágos növények bújnak elő és megélénkül az állatvilág is. A másik jellemző erdőtársulás a hűvösebb völgytalpakban és a szárazabb peremvidékeken az ezüsthársas-gyertyános-tölgyes. Gyepszintjében jellemző a kisvirágú hunyor és a meténg. Ahogy az ezüsthársas-bükkösben, úgy itt is megtalálható örökzöld növények a szúrós és a lónyelvű csodabogyók. Szinte mindenütt előfordul a pettyezetett tüdőfű és kis egyedszámban, de szintén sok helyszínen találunk orchideákat. A Dél-Dunán-

túl természetes növényzetében számos déli származású növényfaj él, ezek a növények adják a tájvédelmi körzet jellegzetességeit. A kelet-alpesi és a nyugat-balkáni (illír) növényvilág nyugat felől érkező fajai például a zalai bükköny, a kakasmandikó és a nyugati csillagvirág; csak a dombvidék nyugati pereméig terjed a kelet-alpesi erdei ciklámen. A kelet-balkáni és dél-erdélyi növényfajok ezzel szemben délkelet vagy kelet felől, a Mecseken vagy a Villányi-hegységen keresztül érkeztek a Zselicbe, ilyenek például az örökzöld csodabogyók.

Fényszennyezés, Zselici Csillagoségbolt-park - Természetes környezetünket több módon károsítjuk. Robbanásszerűen növekszik a városainkat és azokat körülvevő ipari területek megvilágítása. Sajnos a fény jelentős része nem a célterületeket, hanem haszontalanul – rengeteg energiát, pénzt pocsékolva – és károsan az égboltot világítja meg. Ez a fényszennyezés, ami nem csak abból áll, hogy a csillagászok nem tudják megfigyelni kutatásaik célpontjait. Minden ember elveszíti kapcsolatát a csillagos égbolttal, amelynek inspiráló hatása nélkül nem jutottunk volna el a jelenlegi technikai fejlettségi szintre. Ez felborítja sok ember természetes napi biológiai ritmusát, ami komoly, sok esetben daganatos betegségekhez vezet. Hatására állatok sokasága pusztul el, pl. éjszaka repülő rovarok esnek fénycsapdába a lámpáknál. A városok felett éjszaka vonuló költöző madarakat is megtevesztik a magas épületek üvegtábláin megcsillanó városi fények, ezért azoknak csapódnak. Súlyos következményei miatt a környezetszennyezés ezen fajtája ellen is határozott lépéseket kell tennünk. Ennek okán jött létre a Nemzetközi Csillagoségbolt Szövetség, egy globális szervezet, mely célként tűzte ki, hogy feltérképezi azokat a helyeket, ahonnan külső zavaró fények nélkül szemlélhetik az emberek az éjszakai égboltot, és gyönyörködhetnek a Tejút látványában is. Folyamatos éjszakai mérések, valamint a Magyar Csillagászati Egyesület és a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság közös munkájának eredményeként 2009-ben – Európában elsőként, a skóciai Galloway Forest Parkkal egyidőben – a Zselici Tájvédelmi Körzet elnyerte a „Nemzetközi Csillagoségbolt-park” (International Dark Sky Park) címet. Ezek a területek nem "csak" jó adottságokkal bírnak, hanem a természet értékeit bemutató ismeretterjesztő programokat is tartanak rendszeresen. Magyarországon 2011-ben a Hortobágyi Nemzeti Park egy része, 2017-ben a Bükk-fennsík kapta meg a Csillagoségbolt-park címet.

2. nap ROPOLYI KÖRTÚRA

Útvonal: Ropoly – Dugás-kút – Lidi néni háza -

Zselici Csillagpark – Dugás-kút - Ropoly

Napi útvonalhossz: 12,6 km

Napi szintemelkedés/lejtés: 242 m/242 m

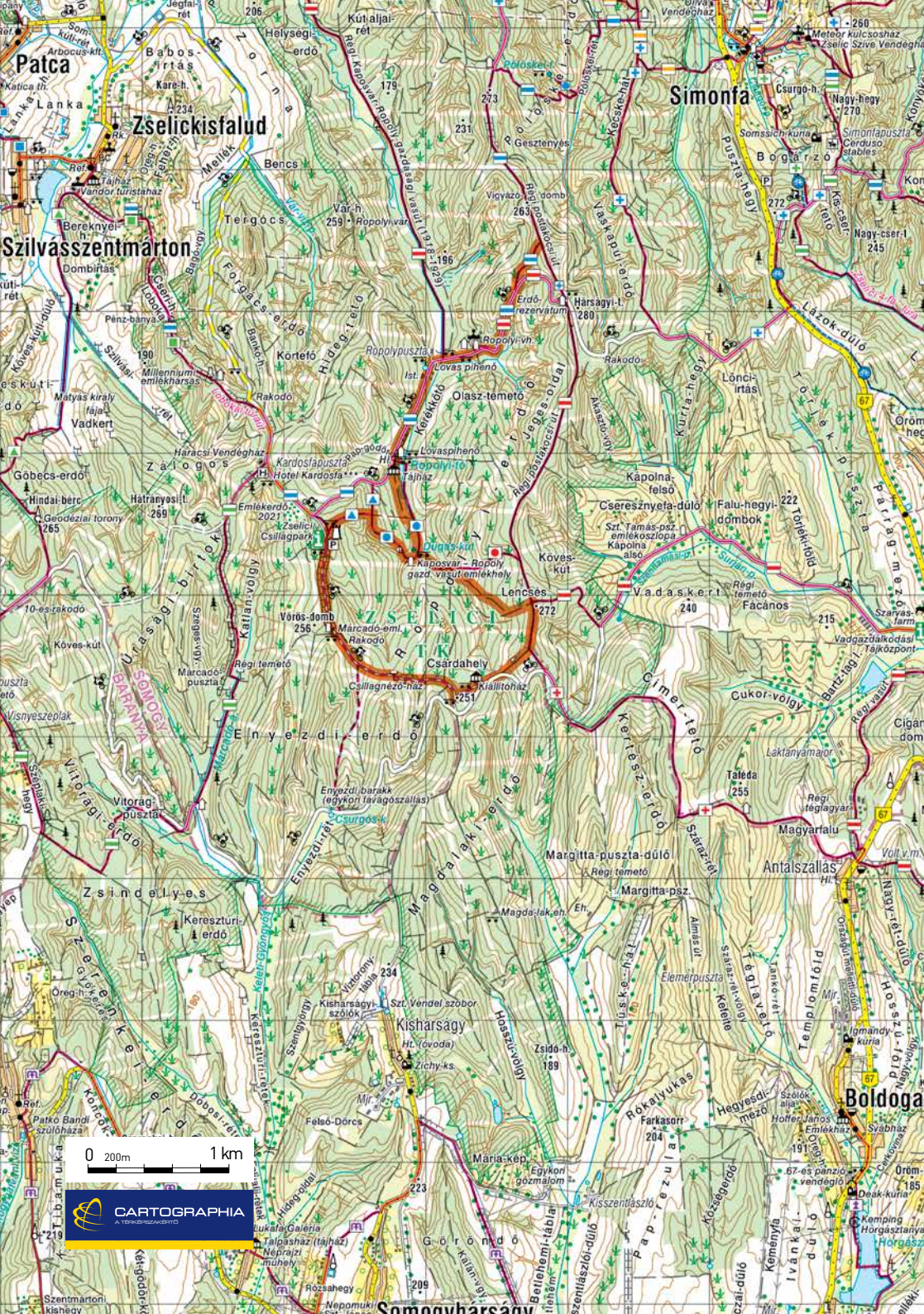
A Ropolyi Vadászháztól déli irányba indultok el a horhóban (vízmosta mély árok), majd a Zselic legnagyobb tölgyfája mellett elhaladva balra ráfordultok a régi vasúti töltés nyomvonalára, ezen továbbhaladva a Ropolyi-tónál menjetek el a Dugás-kútig. Kelet felé folytassátok utatokat a VT jelzésű úton, amíg el nem éritek a jelzésű utat, melyen jobbra fordulva kis idő múltán rátértek a jelölésű útra. A VT jelzésnél a földes úton haladjatok dél-keleti irányba, majd kb. 300 méter megtétele után eléritek a Csárdahelyi rakodót, ahol a Lidi néni háza áll. Ennek kiállítóterében a somogyi paraszti- és betyárélet emlékeivel ismerkedhettek meg. Haladjatok tovább nyugati irányba a köves úton. A nappali planetáriumot érintve déli irányból érkeztek meg a 25 méter magas kilátóhoz és a Zselici Csillagpark bemutató csillagvizsgálójához, ahol vezetett túra keretében tekinthetitek meg a látogatóközpontot. A program végeztével keleti irányba a jelzésű útvonalon haladjatok tovább, míg el nem éritek a , amin jobbra fordulva visszaértek a Dugás-kúthoz. Innen a reggel megismert útvonalon térhettek vissza a szálláshelyre.

Dugás-kút

Zselici Csillagpark kilátója

Tudtad?

Zselici Csillagpark – A Zselici Tájvédelmi Körzet központjában található a Zselici Csillagpark 25 méter magas kilátója és a csillagvizsgáló, hazánk első olyan csillagászati látogatóközpontja, amely a csillagos égbolt bemutatására tökéletes. A csillagvizsgálóban lehetőség van éjszakai és nappali távcsöves megfigyelésekre. A Nap speciális távcsővel látható; ez egyrészt biztonságos, másrészt a Nap felszínének szerkezetét, az ott megjelenő napkitöréseket is láthatóvá teszi. A zselici erdő élővilágát a természeti kiállításon, vezetett erdei túrákon ismerhetik meg a látogatók.

A Tejút – Távol a városok fényeitől, derült, holdfénymentes nyári és őszi éjszakákon ezüstös csík rajzolódik ki az égbolton: a csillagok között tekergő Tejút. A Tejút a galaxisunk, amely egy óriási, csillagokból álló korong. Furcsa mód nem kör alakú, hanem egy minket körülölelő gyűrűnek látjuk. Eleink számára lehetett hömpölygő tejfolyam, amely gazdagságot hozott, vagy akár a Hadak útja, amelyen Csaba királyfi seregei vágtatnak vissza a messzi keletről, ha a székelyeket veszély fenyegeti. A történet szerint Csaba, Attila hun király számos fiának egyike volt, aki alulmaradt a nagy uralkodó halála utáni testvérviszályban. Csaba és hunjai visszatértek a keleti pusztaságba, egy részük azonban Erdély hegyei között maradt és attól fogva székelynek nevezték magukat. Évszázadokkal később ellenség tört a székelyekre, akik a végveszélyben Csaba királyfihoz könyörögtek segítségért. A holtak serege az égboltról vágtatott elő, elsöpörte az ellent, majd ahogy jött, visszatért a csillagok közé. A fényes fehér utat, amelyet lovaik patája felvert az égen, ezután Hadak útjának nevezték. A Tejút látványa, amely őseink számára természetes volt, ma már csak kevés helyen figyelhető meg.

Meteoritok – Naprendszerünket nem csak a Nap, a bolygók és holdjaik, hanem számos kisbolygó, üstökös és számtalan parányi kődarab, porszemcse alkotja. Ez utóbbiak a nagyobb égitestek, pl. Földünk építőelemei. Ezeknek a testeknek a vizsgálata az egyetlen módja bolygónk és a Naprendszer születésének és kialakulásának megértéséhez. A testek összetétele és belső szerkezete a bolygókeletkezés folyamatának hiteles információforrása. A legtöbb esetben Földre hulló kődarabokat és vastesteket van módja a kutatóknak tanulmányozni. Ezek a meteoritok. Tudományos értékük mellett azért is foglalkoznunk kell a Naprendszerben keringő testekkel, mert ugyan a kisebb darabok a Föld légkörében hullócsillagként megsemmisülnek, a nagyobbak, a Földbe csapódva, veszélyt is jelenthetnek az életre. A Zselici Csillagpark gyűjteményében található Közép-Európa legnagyobb, 25 grammos holdi meteoritja.

Göncölszekér – Már a kereszténység felvétele után keletkezett a Göncölszekér mondája. A népi hiedelem szerint Illés próféta utazott vele az égbe, amikor az Úr magához szólította a Jordán folyó partjáról. Arra is magyarázat, miért görbült el a szekér rúdja: nekiütközött a mennyország kapujának és eltört.

Éjszakai látás – Bár szemünk nem ideális éjszakai életmódhoz, kevéske fény (pl. csillagos égbolt) mellett sem térünk le az erdei ösvényekről és nem ütközünk társainknak, mert látjuk őket. Szemünkben kétféle receptor található: a csapok és a pálcikák. Előbbiek segítségével látunk megfelelő fényviszonyok mellett élesen és színesen. Sötétben a pálcika típusú receptorok szolgáltatnak információt: egy homályos, fekete-fehér-szürke képet. Ilyenkor pupillánk gyorsan kitágul, de a pálcikák ingerületátvivő anyagából – a látóbíborból, amely fény hatására lebomolva alakítja ki a látott képet – csak lassan termelődik elegendő. Emiatt van az, hogy egy hirtelen felvillanó fény az addig kialakult éjszakai látásunkat akár percekre is el tudja venni. Ezért is kerüljük az éjszakai túrákon a lámpák használatát. Amikor mégis muszáj, a legjobb, ha vörös fényű lámpát használunk, mert az van legkevésbé hatással a látóbíborra.

Tejút a Ropolyi-tó felett

3. nap ROPOLY – SASRÉT

Útvonal: Ropoly – Jeges-oldal – Lencsés – Bőszénfa –

Pálinkás-gödör – Sasrét

Napi útvonalhossz: 16,8 km

Napi szintemelkedés/lejtés: 229 m/263 m

A Ropolyi Vadászszáztól indulva balra, keleti irányba haladva, a jelzésen men-
jetelek. Az út enyhén emelkedik, kb. 5 km megtétele után, továbbra is a jelzé-
sen haladva, folyamatosan ereszkedve érkeztek meg Bőszénfára. A Malom utcában
található a Bőszénfai Vadgazdálkodási Tájközpont Szarvasfarmja. Ha megnéztétek
a szarvasfarmot, a jelzésen továbbhaladva éritek el a forgalmas 67-es számú
főutat. Az út szélén figyelmesen közlekedve kb. 500 m-t haladjatok délnek, majd a Ke-
rékkötő csárdát elhagyva, a Bőszénfa település végét jelző táblánál, balra térjetelek rá
a jelzésű útra. A régi vasúti töltésen haladó útvonalon kb. 1,5 km megtétele után,
a fűrésztelep épületénél a jelzésű út élesen, derékszögben fordul jobbra, déli
irányba. A Pálinkás-gödörben haladva enyhén emelkedik utatok, majd keleti irányba
haladva erőteljesebb emelkedő következik kb. 500 m-es szakaszon. A tetőn, a
jelzésű utat keresztezve, továbbra is a jelzésű úton menjetelek tovább. Az útvonal
folyamatosan ereszkedve halad. A sasréti fűrészüzem épületének közelében találjátok
a sasréti táborhely köépületét és a kialakított sátoztábor.

A Bőszénfai Szarvasfarm

Tudtad?

Ezüsthárs – Az ezüsthárs legnagyobb összefüggő erdőállománya a Zselicben található. A fafaj 2010-ben az „Év fája” címet is megkapta. Mediterrán eredetű fa, fiatal korában kérge sima, szürke színű, majd később hosszanti irányban repedezett. Levelei szív alakúak, a levélszél fűrészkes, a fogak előreállóak. Nagy melegben a levelek élükkel a nap felé fordulnak, így csökkentik a párologtatást. A levelek fonákja szürkén molyhos, innen is kapta a nevét. A hársfa értékes faanyag, széles körben felhasználható. Köszönhető mindez finom és egyenletes szöveti szerkezetének, mely által jól faragható, hajlítható, esztergálható, csiszolható és ráadásul nem is vetemedik. Készítenek belőle bútort, furnért, rétegelt lemezt, facipőt, rajztáblát, vonalzót, ládákat. A fiatal vesszők kosárfonásra is alkalmasak. Szenesített fája kiváló rajzszen. Rostos háncsából évszázadokon keresztül kosár, szőnyeg és kötél készült fonással. Virágzata a többi Magyarországon élő hársfajéval ellentétben nem alkalmas teának, ellenben az ezüsthárs méze gyógyhatással bír, enyhíti a köhögést, a hörghurut, valamint a láz tüneteit. Gyulladásgátló és nyugtató hatású méz. A hársmez színű világossárga és -barna lehet. Illata hársvirágra emlékeztet. Íze markáns, kellemes utóíz jellemzi.

Löszbaba – A löszbabák löszfalakon kialakult mészképződmények, jellemzően üreges felépítésűek. Keletkezésüket tekintve eltérő formájúak és méretűek, melyeknek létrejötté első szakasza során a csapadék kimossa a lösz felső rétegeiben található kalcium-karbonátot, s ebből a csapadékban lévő oldott anyagból később, a lösz lentebb fekvő rétegeiben lévő szerves anyagokon újra kiválik a mész. Ez hozza létre a szabálytalan, többnyire üreges, kisebb-nagyobb és sokféle formájú löszbabákat. A cseppkövek metszetére emlékeztető rétegződést mutatnak. A löszbabákat egyes

vidékeken rigácsnak, a pásztorok pedig kutyaszarnak nevezték, ezzel utalva nem csak a formájára, hanem hasznosságára is.

Márcadópusztá – A Márcadó-árok mélyén fenyőfák mellett található Márcadópusztá, egykor Esterházy-birtok volt. A gyepterületet körülvevő telepített erdő korábban gyepp volt. Márcadón iskola, magtárak, intézőlakás állt. Itt működött a terület iskolája, ahova Ropolyból, Kardosfáról jártak gyerekek a márcadóiak mellett. 1920-30-as években is komolyan működő gazdasági központként funkcionált. Érdekes a település neve: eredetileg királyi birtok volt Márcadó, a király számára fizetett adót mézben, illetve mézsörben fizették. A II. világháború után erdészeti központ volt a falu, fogatgazdaság működött itt. Utolsó lakosa a kovács volt, aki az itt élő és dolgozó lovakat patkolta. A falu temetőjét, ahol a fejfák még megvannak, a közelmúltban kirabolták, a kovácsoltvas kerítést ellopták, a kriptákat kifosztották.

Zselici Kisvasút – Az egykori erdei kisvasutat a MIR (Mezőgazdasági Ipari Rt.) építette és üzemeltette. Fát, homokot, valamint erdei termékeket szállított a zselici erdőből Kaposvárra, a társaság cseri fűrésztelepére. Építését az I. világháború előtt kezdték, de csak 1918-ra fejeződött be, építésén olasz és orosz hadifoglyok is dolgoztak. A vasúti pálya hossza 22 km volt. A kisvasút 1920-27 között működött, ekkor a MIR felmondta a szerződést az Esterházy-hitbizománnyal, ezzel a vasúti faanyagszállítás és a kisvasút működése is megszűnt, de nyomvonalán a mai napig közlekednek az erdészeti dolgozók teherautókkal. A közel 100 éves hidak és átereszek tökéletes állapotban vannak most is.

Ezüsthárs (*Tilia tomentosa*)

Löszbaba a Zselicből

4. nap SASRÉTI KÖRTÚRA

Útvonal: Sasrét – utazás kisvasúttal – Almamellék –

Régi vasúti töltés – Terecseny – Sasrét

Napi útvonalhossz: 8,9 km

Napi szintemelkedés: 171 m/155 m

A táborhelyről a fűrésztelep épülete előtt elhaladva, majd balra fordulva, délkeleti irányba haladva a jelzésű úton érték el az Almamelléki Állami Erdei Kisvasút sasréti megállóját. A 2023-ban felújított kisvasúton, a Zselici Csühhögön utaztak Almamellékig. A vasútállomás épületében a megújult kiállítás az 1900-as évek és a kisvasút köré épült majorsági gazdálkodás hétköznapijait mutatja be interaktív játékok segítségével.

A kiállítás megtekintése után gyalogosan folytatjátok tovább az utat. A vasútállomás épülete mögött, a piros sorompón áthaladva jobbra, északi irányba forduljatok az aszfaltozott úton, majd a kanyarban balra, északnak térjete le a jelzésű turistaútra. Az útvonal itt az egykori vasúti töltésen vezet, három halastó mellett halad el. Az egykori terecsenyi vasútállomás épületéhez érve a turistautat a területet határoló kapuk keresztezik, melyek szabadon átjárhatóak. Kb. 5 km megtétele után jobbra, északkeleti irányba térve, a jelzésen haladva érték be Terecsenybe. A faluba érve jobbra, délkeleti irányba fordultok a   közös jelzésen, majd kb. 150 m megtétele után, a foci-pálya végénél balra, északkeleti irányban térjete le a betonútról a továbbra is kettős jelzésű erdei útra. Kb. 500 m megtétele után a jelzés ketté válik, a jelzésen haladjatok tovább; az út fokozatosan emelkedik. Az aszfaltozott utat elérve, fokozatosan ereszkedve értek vissza a sasréti vasúti megállóhoz, ahonnan az ismert útvonalon juthattok a sasréti táborhelyre.

A Zselici Csühhögön

Tudtad?

Zselici Csühhögő – Almamelléki Állami Erdei Vasút – A Zselici Csühhögő az ország egyik legrégebbi vasútja, mely Almamellék és Sasrét állomások között közlekedik. Hazánk két 600 mm-es keskenynyomtávú vasútvonalának egyike. Létrejöttében fontos szerepe volt az 1900. november 9-én átadott Kaposvár-Szigetvár vasútvonalnak, amely Almamelléket is érintette. A községtől északra fekvő erdőterületek birtokosa, báró Biedermann Rezső meglátta a lehetőséget, hogy az erdőterületeit Almamellékkel összekötve gyorsabbá és egyszerűbbé tegye a kitermelt faanyag elszállítását. Így alig egy évvel később megépítette az első, 7,2 kilométer hosszú vonalat az almamelléki állomás és a németlukafai Cigányvölgy között. A pálya 1925. évi bővítésekor épült meg a sasréti vadászkastélyig vezető egy kilométer hosszú vonal, amely a ma is működő fővonal része.

A vasutat elsősorban áruszállításra használták, nemcsak az erdőben kitermelt fát juttatták el a nagyvasúthoz, hanem a németlukafai hamuzsírégő boka és üveghuta termékeit is így fuvarozták. Ne feledkezzünk meg arról sem, hogy a báró által Sasréten alapított iskolába is vonaton utaztatták a környék gyermekeit.

Almamelléki vasútállomás

Kiállítás az almamelléki vasútállomás épületében

Az 1945-ös államosítást követően került a kisvasúti hálózat erdőgazdasági kezelésbe. A géppark folyamatosan fejlődött, korszerűsödött. 1977. január 1-én aztán megszüntették a MÁV Kaposvár-Szigetvár szárnyvonalát, ami igen károsan hatott mind a kisvasút, mind a Zselic vidékének életére, és ettől kezdve az erdei vasút elszigetelten működik tovább.

Kihajolni veszélyes! – 1977 nyarán a vasútvonal Almamellék állomásán forgatták Zsombolyai János „Kihajolni veszélyes!” című filmjét. A Kaposvár-Szigetvár vasútvonalon az utolsó személyvonat 1976. december 31-én közlekedett. A filmet a felszámolt vasútvonalon forgatták, az épületet a film kedvéért egy kicsit átalakították. A vágányokat csak a filmforgatás után szedték fel. A Simonffy András: Tartályvonat Pest felől című hangjátékából készült filmszatíra az 1978-as Montreali Filmfesztiválon a zsűri nagydíját nyerte el.

Kikerics Erdészeti Erdei Iskola – A zselici erdők szívében – az almamelléki ősbükkös és a Csühhögő kisvasút találkozásánál – áll az 1996 óta működő Kikerics Erdészeti Erdei Iskola. Az erdőpedagógiai oktatás szorosan az iskolai tananyagra épül, kiegészíti és bővíti azt. Az erdő- és élménypedagógia módszereivel történik az ismeret megszerzése és elsajátítása, melynek lényege, hogy a gyerekek a természetben tanuljanak a természetről. Az iskolai tananyag helyébe itt az élményalapú megismerés, a cselekvő-felfedező attitűd és az ismeretek komplex megközelítésű elsajátítása lép. A csoportok témában foglalkozásaihoz, minősített bentlakásos erdei iskolai programokhoz szakképzett erdőpedagógusokat biztosít az erdei iskola, melynek környezetében kiépített faházakban 42 fő elszállásolására is van lehetőség.

Kikerics Erdészeti Erdei Iskola

5. nap SASRÉT – SIMONFA

Útvonal: Sasrét – Tótvárosi-erdő – Gálosfa – Simonfa

Napi útvonalhossz: 16,5 km

Napi szintemelkedés/lejtés: 321 m/310 m

Táborhelyeteket az előző napon bejárt útvonalon, a sasréti vasútállomás megállója irányában hagyjátok el, majd a   közös jelzésen haladjatok tovább. A turistaút elágazásánál utatok a jelzésen erőteljesen emelkedve folytatódik. A hegygerincet elérve jobbra, keleti irányban menjetek tovább a jelzésen, a bekerített szarvaskert mellett haladó keskeny ösvényen. A szarvaskert kerítésének végénél az útvonal az Országos Kéktúra útvonalához köt át a Kórus-domb elnevezésű pihenőnél. A jelzésen balra, északi irányban haladjatok tovább. Kb. 2 km megtétele után, a rét elérve, túrátkok útvonala derékszögben jobbra, északnyugati irányba fordulva, egy keskeny ösvényen vezet be az erdőbe, majd meredeken ereszkedik le Gálosfa irányába. A Bükkaljból kiérve, a   közös szakaszán haladva, a gálosfai vasútállomást elhagyva, aszfaltos úton érkeztek meg Gálosfa településre. A templom mellett északnyugati irányban menjetek tovább a kettős kék-zöld jelzésen a szőlőhegy (Sipos-hegy) tetejéig, itt a jelzést követve aztán nyugati irányban haladjatok. A jelzés szétválásánál az Országos Kéktúra útvonalán menjetek tovább a Balla-tetőn és Konkolyoson át. Az útelágazásnál jobbra, északi irányba menve, a   közös jelzésen érkeztek meg Simonfára, erdészeti kövesúton. A lovarda keleti oldalán elhaladva, északnyugat felé éritek el szálláshelyeteket, a Meteor Turistaházat.

Hársfás út

Kakasmandikó – (*Erythronium dens-canis*) -A kora tavaszi virágok egyik csodás ritkasága a kakasmandikó. Korábban Szent György-virágnak, kutyafoggyököknek és tavaszi ciklámennek is nevezték. Virágzási ideje általában februártól áprilisig figyelhető meg. Hagymás évelő, 15-20 cm nagyságú, lilás-rózsaszínes, különleges virágú liliomféle. Magányosan nyíló virágai bókolnak, leveleinek jellegzetessége a zöld alapon, szabálytalan barna foltozottság. A ciklámenre némileg valóban emlékeztet a megjelenése, de nem rokona a növénynek. Hagymájának alakja emlékeztet a kutyafogra, innen a botanikai elnevezés: *Erythronium dens-canis*. Nagyon gyorsan, egy-két hét alatt elvirágzik. Bőséges táptalaj- és nedvességigénye van, ezért valóban nem könnyű rábukkanni. Itthon az Őrségben, a Zselicben és a Tornai-karszt gyertyánosaiban, bükösekében, tölgyeseiben él. Védett növény, természetvédelmi értéke 50 000 Ft.

Miért színesek az erdei bogyók? – Az erdei cserjék termései általában piros, narancssárga vagy fekete színűek. A természetben semmi nincs véletlenül, de gondolkodtunk-e már azon, miért ezek az élénk színek jelennek meg az erdei bogyókon? A szeder, a bodza, a borostyán termése fekete, a kökényé sötétkék, a magyal, a berkenye, a madárcseresznye, a csipkebogyó, a galagonya, a húsos som termése piros. A madarak számára ezek a színek a könnyen észrevehetőek, így hamarabb megtalálják táplálékukat a zöld levelek között. De miért fontos a növénynek, hogy a madaraknak táplálékul szolgáljon a termése? A bogyók felépítése nagyon hasonló, a szaporodást szolgáló magot terméshús veszi körül, ez szolgál a madaraknak táplálékként. Az emésztőrendszeren végighaladva a kemény mag emésztetlenül távozik a ürülékkel

együtt. A madár a magot egy távolabbi helyre „szállítja”, ahol a földre pottyán. A madarak így a növény sikeres szaporodását, „szállítását” és a trágyázást is elvégzik. Ezáltal jön létre az újabb táplálékforrás.

Csepegő-kő – A Csepegő-kő a cseppkövekhez hasonlóan létrejövő geológiai jelenség. A talajt alkotó homokkövek szemcséi között jelenlévő kalcit a talajon átszivárgó csapadékvíz hatására szénsavassá válik és oldódik. Az oldódott karbonátos ásványok az arra alkalmas helyeken kicsapódnak. A kimállott réteg tetején apró cseppkövek láthatók. A vízcseppek jelenléte arra utal, hogy ez a folyamat napjainkban is zajlik, a cseppkövek növekedése jelenleg is aktív. A forrás közvetlen közelében élő májmohák és gímpáfrányok jelenléte nem csak a magas páratartalomra utal. Azt is jelzi, hogy a talaj és a víz szennyezetlen, hiszen ezek a növények csak tiszta környezetben élnek. A Csepegő-kő és Csepegő-kút környéke helyi természetvédelmi oltalom alatt áll.

Kakasmandikó (*Erythronium dens-canis*)

Kökény (*Prunus spinosa*)

Vadrózsa (*Rosa canina*)

6. nap

SIMONFAI KÖRTÚRA

Útvonal: Simonfa körtúra

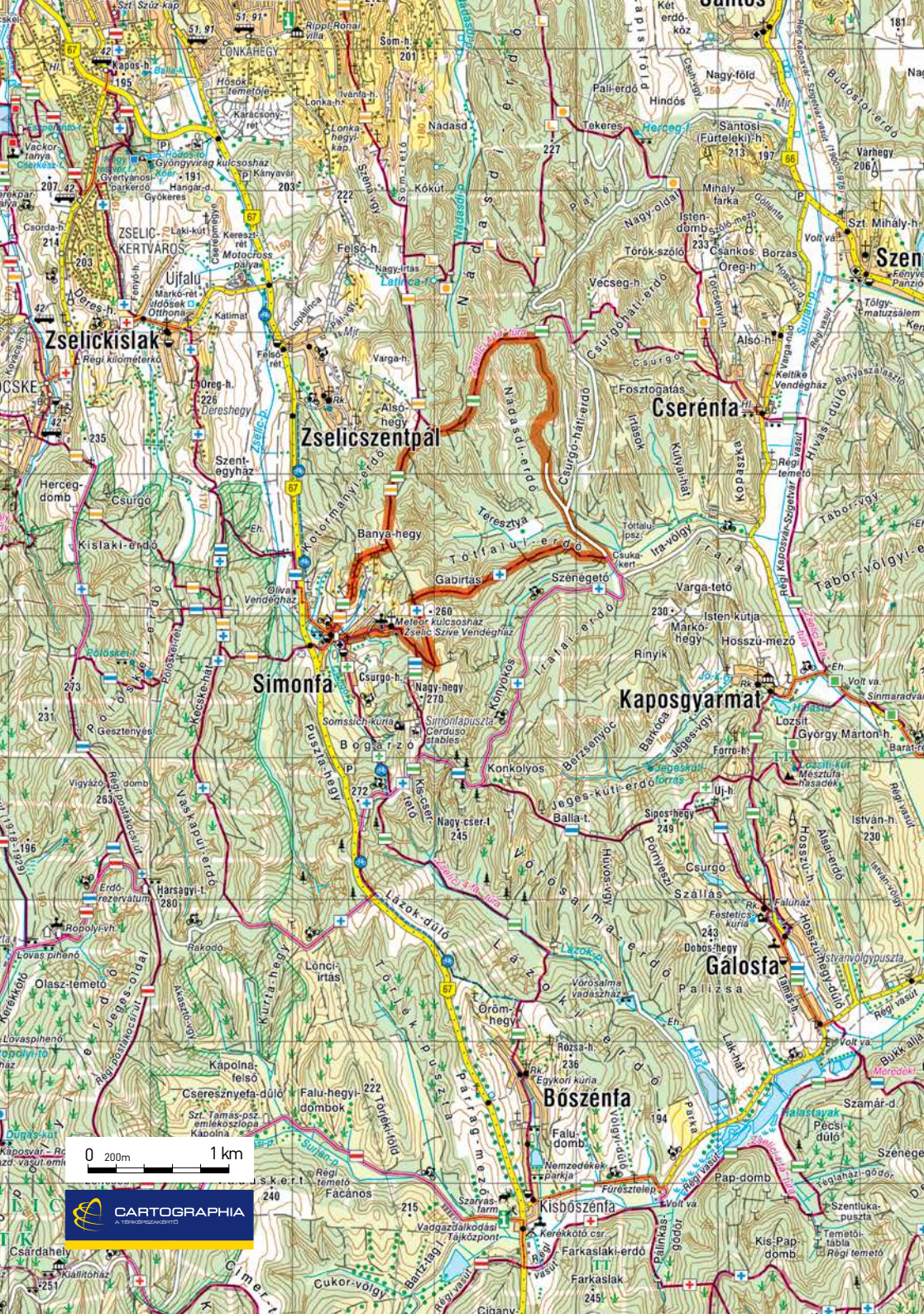
Napi útvonalhossz: 11,5 km

Napi szintemelkedés/lejtés: 203 m/196 m

A Meteor Turistaházról az Ady Endre utcára kiérve, a közös jelzésén induljatok el nyugati irányba. A buszmegállónál kanyarodjatok jobbra a Dózsa György utcába. Utatok a jelzésen északi irányba folytatódik, melyen tovább haladva a kotormányi vadföld sarkáig juttok. Itt kelet felé, földúton haladtok tovább a vaddisznóskert sarkáig, ahol ismét északra fordulva, a vaddisznóskert nyomvonalát követve a jelzésen folytatódik utatok. Nagyjából egy kilométer megtétele után forduljatok jobbra a jelzésű úton, melyen haladjatok tovább a kerítés keleti sarkáig. Itt az erdei vándor (VT) jelzésén jobbra, déli irányba haladva mehettek tovább a gerincúton. Itt leérve eléritek az erdészeti kövesutat; ezen délnek menjetek, míg le nem juttok a völgybe. Tótfalupusztával szemben kanyarodjatok jobbra, nyugati irányba az erdei vándor (VT) jelzésnél, ahol ismét a vaddisznóskert nyomvonalát követve, nyugat felé emelkedve eléritek a tetőn lévő Laska-keresztet. A keresztnél forduljatok balra, déli irányba a lovarda akadálypályájáig, ahonnan az Országos Kéktúra nyomvonalán jobbra, a településre beérve juttok vissza a szálláshelyre.

Lőszfal a Zselicben

Tudtad?

Magyarország nagyvadjai – Az erdők legjellegzetesebb, legtöbbek által ismert állatai a nagyvadak. A magyar erdők többségében, így a Zselicben is öt jellegzetes fajjal találkozhatunk.

Őz – A kontinens egyik legjobban alkalmazkodó nagyvadja az őz. Európa szinte teljes területén előfordul, hegyvidékeken és síkságokon egyaránt. Leginkább az erdőfoltokkal tarkított mezőket és szántóföldeket kedveli, erdőszéleken gyakran találkozhatunk vele. Meglehetősen válogatós, a nagy energiatartalmú, lédús, növényeket, friss hajtásokat, rügyeket kedveli. Kérődző faj, ezért gyakran kell ennie, de csak kis mennyiséget. A hímeket baknak, a nőstényt sutának, kicsinyüket gidának nevezzük. Az őzbak agancsa rövid, meredeken felfelé emelkedő. A párzási időszak – üzekedés – a nyár végén van, az utódok csak a következő év tavaszán, nyár elején jönnek világra.

Vaddisznó – A vaddisznó ökológiai szempontból úgynevezett generalista faj, nagyon széles táplálkozási és élőhelyi spektrummal. A nedves talajú ligeterdőket kedveli, de találkozhatunk vele mezőgazdasági területeken, nádasokban, lakott terület közelében is. Mindenevő, a növényektől kezdve a lehullott gyümölcsön, magokon, rovarokon át az elhullott állatokig szinte mindent elfogyaszt. A kanok súlya elérheti a 250-300 kilót, kampó alakú, éles és az évek múlásával egyre nagyobbra nő a kampós szemfogai (agyarai) pedig veszélyes fegyverek. A párzási – bűgási – szezon november-decemberben van, a kocák tavasz elején hozzák világra akár 10-12 malacukat.

Dámszarvas – A hazai szarvasfajok közül a kisebb termetű a dámvad vagy dámszarvas: a tehenek 30-50, a bikák 80-120 kg tömegűre nőnek. Krémszínű pettyekkel taglalt rozsdavörös szőrzetéről és a bikák lapátszerű agancsáról könnyen felismerhető. Magyarországon nem őshonos, tőlünk délebbi területekről telepítették be főúri vadaskertekbe a középkorban. A nyitott parkos, ligetes erdőket kedveli. Nem kimondottan válogatós: lágyszárú növények szárát és virágát, leveleket egyaránt fogyaszt. A dámvadok egész évben együtt maradó csoportokban élnek, amelyhez a bikák az év legnagyobb részében csak lazán kapcsolódnak. A szaporodási időszakuk októberre esik. A bikák által kiadott jellegzetes gurgulázó torokhangot barcogásnak nevezik. A borjak fél évvel később, május-júniusban jönnek a világra.

Gímszarvas – A somogyi erdők királya a gímszarvas. A kifejlett bikák súlya meghaladhatja a két mázsát, agancsuké pedig a 8-10 kg-ot. Sokféle erdőtypust kedvel: eredetileg valószínűleg a vízparti árterek lakója volt, manapság a tisztásokkal megtört sík- és dombvidéki erdőkben fordul elő a leggyakrabban. Naponta 4-5 órát tölt táplálkozással és ugyanennyit kérődzéssel. Főleg lágyszárú növényeket legel, de fák és bokrok zöld hajtásait, rügyeit is megeszi. A gímszarvas közösségben él, a párzási időszakon kívül a tehenek és borjak, valamint a bikák külön csoportot alkotnak. A szaporodási idény szeptemberben kezdődik, ez az ún. szarvasbőgés. Ilyenkor a bikák a teheneket csalogatják és riváisaikat tartják távol. A vemhesség 240 napig tart, a borjak tavasszal születnek meg. Február környékén a bikák elhullatják az agancsaikat, amit szeptemberre újra felraknak.

Muflon – A dámvad mellett a másik nem őshonos nagyvadfajunk a muflon. Hazánkba Forgách Károly gróf hozta be, aki az 1868-69-es években 10 muflont hozatott a gimési (Nyitra megye) vár melletti vadaskertjébe a brüsszeli és a frankfurti állatkertből. E juhféleire jellemző az erősen ívelt szarv (csiga). A nőstények úgy bégetnek, mint a házi juh, míg a kosok ritkán adnak ki hangot. A muflonok területüket az ujjai közötti mirigyek váladékával jelölik meg. Mint a többi vadjuh, ők is szívesen tömörülnek nyájba, amelyet egy idősebb nőstény vezet. Táplálékuk lágyszárúak, fűvek. Berregésük október-novemberre esik. Az 5 hónapos vemhesség után többnyire egy bárány születik, az ikerelés ritka.

A Zselic lakói - dámvadok

7. nap

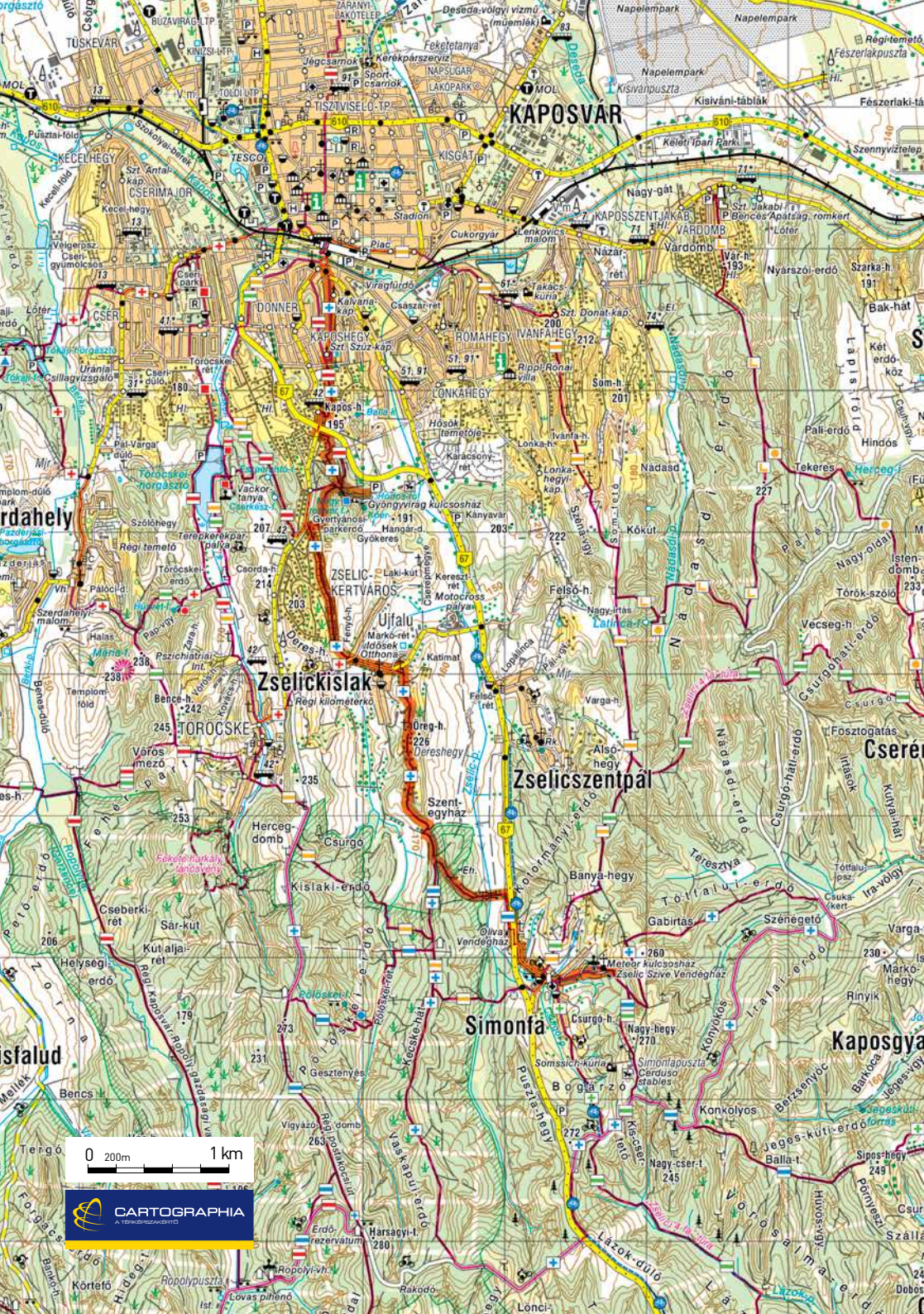
SIMONFA – KAPOSVÁR

**Útvonal: Simonfa – Zselickislak – Zselic-kertváros –
Gyertyános-parkerdő – Kaposvár**
Napi útvonalhossz: 11,2 km
Napi szintemelkedés/lejtés: 226 m/291 m

A turistaháztól elindulva a közös jelzésen menjtek a faluközpontot át nyugatnak, majd az út a közös jelzésen folytatódik tovább az aszfaltúton, elhaladva a halastó mellett. Ezután mintegy 500 m-es szakaszon a 67-es számú főközlekedési úton kell mennetek. A forgalmas úton óvatosan közlekedjete! A kettős jelzésű út tovább folytatódik balra fordulva, nyugati irányban. A turistaút kettéválásánál a jelzésen menjtek tovább jobbra, észak felé fordulva. A jelzést követve értek be Zselickislakra, majd Zselic-kertvárosba. A közös szakaszát elérve, lehetőségetek van egy rövid kitérőre: a turistaút a Gyertyánosi-parkerdőbe vezet, a Hódos-tóhoz. A kitérő után a közös szakaszáról balra fordulva, északi irányban visz tovább az útvonal a jelzésen. A jelzéshez később becsatlakozik a is. A kettős jelzés szétválásakor a jelölte szakaszon haladjatok tovább, mely bevezet Kaposvár vasútállomására és a buszpályaudvar körzetébe.

Túrán

Tudtad?

Szarv vagy agancs? – A szarv és az agancs közti különbség nem mindenki számára egyértelmű, pedig nem egyforma a két "evolúciós képződmény". Mindkét fejlődés elsősorban a hímvivárú egyedekre jellemző, a szarv a nőstényeken is megjelenhet, ez azonban mindig fejletlenebb. Az állat életében a szarv és az agancs is fontos szerepet játszik: segíti az ígéretesebb partner, a rangsorban előbb álló kiválasztását, melyhez rendszerint hang- és más vizuális jelek kibocsátása csatlakozik (barcogás, bőgés, berregés, üzekedés). Fegyverként is használható a nőstényért folytatott harcban, vagy területiális viták eldöntése esetén. A szarv egy hámeredetű módosult bőrképlet, melynek alapja a homlokcsont üreges szarvnyúlványa, azaz a szarvcsap. Ezt az elszarusodott anyagú szarvtömlő borítja, mely a fejbőr bő vérellátású kötőszövetéből képződik. A szarv ugyanabból az anyagból épül fel, mint a köröm és a haj, azaz szaruból. A szarv az egyed egész élete folyamán növekszik, soha nem elágazó, ellenben csavarodhat. Szarvról beszélünk kecskék, szarvasmarhák, muflonok, antilopok, bivalyok, bölények esetében.

Az agancs csontképződmény, mely a nemi kétalakúságra utal. Nőstény egyedeken nem jelenik meg, kivételt képez ez alól a rénszarvas, a rénszarvasteheneknek mindig van agancsa. Az egyedek ahogy növekednek, egyre nagyobb agancsot raknak, a idősebb korban ez a folyamat megáll, sőt a korosabb bikák egyre kisebb agancsot növesztenek. Ezt a folyamatot visszarakásnak nevezik. Az agancs rendkívül gyors növekedésű, 120-150 nap alatt éri el a végső méretét. A fejlődés során véregekben és idegekben gazdag bőr, az úgynevezett barka vagy hancs fedi. Az agancsfejlődés befejezésekor a vérellátás megszűnik. A főágakból ágazik el a szemág, jégág, középgág. Az agancs mindig elágazó csontképződmény. A párosodási időszak vége

után az agancsokat pár nap különbséggel leveti az állat. Az agancsok növekedését a hormonális ciklusok, a nappalok és éjszakák hosszúság szabályozza. Az agancs minősége függ a genetikai állománytól, a táplálék minőségétől és mennyiségétől is. Agancsa a gímszarvasnak, a dámszarvasnak, a rénszarvasnak, a jávorszarvasnak, a szikaszarvasnak, a korábban Kínában őshonos, Európában csak vadaskertekben élő Dávid-szarvasnak és az őznek van.

Négytestvér-forrás – Gyertyánosi-parkerdő

Négytestvér-forrás a Gyertyánosi-parkerdőben – Kaposvártól délre, a Gyertyánosi-parkerdőben található forrás, a és jelzésű turistautak mentén. A Kaposvári Természetbarátok építették ki Lévai György irányításával 1969-71-ben. Kőből falazott támfalas kiépítésű, négy kifolyócsővel és márványtáblával ellátott forrás, melynek vize a Hódos-tavat táplálja. Bővizű forrás. Vízhozama 10-25 liter/perc között változhat. Közeli híd, erdei asztalok és padok találhatóak. A forrásnál négy fivérre, Árpád vezér hősi halált halt gyermekeire emlékezhetünk. Jutas, Üllő és Tarhos 907-ben a pozsonyi csatában, Levente 895-ben a bolgárok ellen halt hősi halált a honfoglalás eseményei során.

Kedvet kaptál?

TOVÁBBI ERDEI VÁNDORTÁBOR HELYSZÍNEK

Börzsönyi Erdei Vándortábor útvonal

Lépjete az élő történelem földjére! A Diósjenői Erdei Szabadidőpark élményeivel kezdték a tábor, majd a Drégelyvár, a Törökasszony útja, a Kutyka-forrás és az Árpád-kori földvár maradványainak titkait ismerhetitek meg. A legendák és a vadregényes Börzsöny felfedezése mellett lehetőségek nyílik kézműves foglalkozásra, kisvasutazásra és esti szalonnasütésre is. Készen álltok az időutazásra?

Vértesi Vándortábor útvonal

A vértesi útvonal romantikáját sok helyen még a tér erő sem zavarja, a nomád táborhelyek pedig felüdülést jelentenek a városi élet után. A hét nap során olyan különleges helyszíneket érinthettek, mint Vértesszék, a Majki Kamalduli Remeteség és az Oroszlányi Bányászati Múzeum. A táborban kiemelkedő figyelmet fordítunk a környezeti nevelésre.

Mátrai Erdei Vándortábor útvonal

A Mátrában festői falvak, különleges erdei élővilág és pompás kilátópontok várnak rátok. Többek között felkereshetitek a Tar melletti csevice kutakat, a Fenyvespusztai Arborétumot, Vidróczki betyár barlangját, és ha még bírjátok erővel, akkor az ország legmagasabb pontjára, a Kékestetőre is felkapaszkodhattok. Az élményekben gazdag táborozást a Sástói Adrenalin Parkban zárjátok.

Vasi-Hegyháti Erdei Vándortábor útvonal

Vándoroljatok velünk a szellős, szalmabálákkal teltűzdelt lankákon! Lépjete be a Jeli Arborétum varázskertjébe, ugorjatok fejest a Szajki-tavak hűs vizébe, és fedezzétek fel az oszkói Hegy-pásztor Kört, ahol a falu jellegzetes apró parcellás szőlőhegyei és zsúpfedeles présházai mellett a belső békét is meglelhetitek. Megígérjük, hogy az egyedi hangulatú vidéket örökre a szívetekbe zárjátok majd!

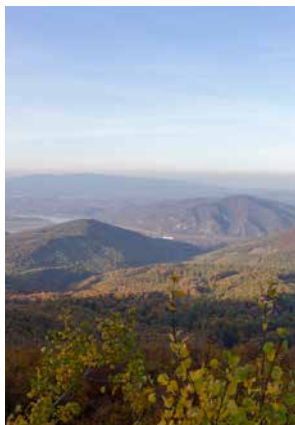
Zempléni Erdei Vándortábor útvonal

Töltődjete fel az utánozhatatlan, vadregényes, ősi energiával teli Zemplénben! A világ tetején érezhetitek magatokat a Sólyom-bérc és a Nagy-Péter-mennykő égisze szikláin, varázslatos napfelkeltét nézhettek az ország legszebb panorámáját nyújtó Kerek-kőnél, a Mlaka-rét és az István-kúti nyírjes egy különleges világba kalauzol, a nomád életérzés a Gerendás-réten pedig felejthetetlen.

Mecseki Erdei Vándortábor útvonal

A Mecseki Láthatatlanok titkos ösvényén, egy Csepel teherautó platóján utazva indítjátok a túrát. Ugye, milyen izgalmas? A hét nap során bepillanthattok a Mecsek szénbányászati múltjába, érintitek a Melegmányi- és a Nagy-Mély völgy csodálatos karsztképződményeit, és megismerkedhettek az üvegművességgel. A magyaregregyi erdei strandolás pedig már csak hab a tortán.

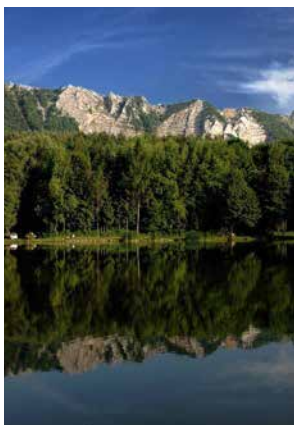
Pilisi Erdei Vándortábor útvonal

A Pilis a „szívünk csücske”, ahol teljesen egybeolvadhattok a természettel. A látványos történelmi túrán kanyaroghattok a Spartacus-ösvényen, lepillanthattok a Dunakanyarra a Prédikálószékről, a Bertényi Miklós Fűvészkertben a hatalmas duglászfenyők árnyékában hűsölhettek, Visegrádon pedig visszamehettek az időben. A tábor végén egy vízbilógiai kaland is vár rátok a Madas László Erdészeti Erdei Iskolában. Indulhatunk?

Bakonyi Erdei Vándortábor útvonal

A Bakony az egyik legkedveltebb útvonal, megérjük, hogy mindenkinek ide húz a szíve! A hűvös Kerteskői-szurdok 30-40 méteres sziklafalai, a Szent István király nevéhez fűződő 1000 éves Bakonybél, a Kőris-hegyi panoráma a Balaton csillogó víztükrével, a Pannon Csillagdában tett kirándulás a csillagok közé mind-mind különlegessé teszik az útvonalat. Tudtátok, hogy a Bakonyban is van Gyilkos-tó? Ideje megnézni!

Bükki Erdei Vándortábor útvonal

Az útvonalat a Bükk-fennsík barlangoktól „lyukacsos” karsztfelszíne és jégkorszaki fajokat megőrző mikroklímája teszi egyedivé. A híres bükki „kövek”, az Istálló-kő, Tar-kő, Pes-kő, Bálvány, Bél-kő meghódítása után üdítő lesz a bükkösök hűsítő árnyéka. A tábor során elkalauzolunk titeket a vidék legfontosabb régészeti lelőhelyére is, az Istálló-kői ősember barlangba. Szilvásvár és a Fátyol-vízesés pedig méltó lezárása az egyhetes időutazásnak.

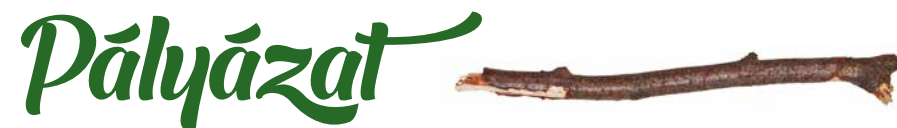
Balaton-felvidéki Erdei Vándortábor útvonal

Túrázz víz és föld találkozásánál: itt ér össze a magyar tenger csillogó vize a felvidék szőlős lankáival, medencéivel és tanúhegyeivel. Ha olyan helyen kirándulnál, ahol az élővilág és a mesés táj mellett a történelmi emlékek is főszerepet kapnak, akkor várunk a Balaton-felvidékre! Az útvonal kolostorromjainál le-tűnt idők történéseit idézhetitek fel, hegytetőről és kilátóról gyönyörködhetek a vidék panorámájában, zárásként pedig a Balaton hűs vize vár benneteket!

Dél-Zalai Erdei Vándortábor útvonal

Az erdő és a víz szerelmeseinek! A kis zalai falvak, a pincesorokat körülölelő erdők változatos élővilága sok érdekességet tartogat. Sétálhattok a közel 200 éves bükkösben, felfedezhetitek az erdő alatt található hidegháborús bunkerrendszer építményeit, meglátogathatjátok a fák közt megbújó különleges kápolnákat, utazhattok az ország leghosszabb erdei vasútján és bejárhatjátok a Budafai Arborétum ösvényeit, mielőtt vízre szállnátok.

Tetszett a tábor? Arra biztatunk, hogy megörökített élményeidet küldd el a vándortáboros fotó- és videópályázatra! Érdekel? További a részleteket: vandortabor.hu/fotopalyazat-2025

SZERETNÉD MEGOSZTANI A NAGYVILÁGGAL A TÁBORI ÉLMÉNYEIDET?

f #ERDEIVANDOR #VÁNDORTÁBOR #LEGJOBBTÁBOR

AZ ERDEI TŰZGYÚJTÁS SZABÁLYAI

Talán nem is gondolnád, de Magyarországon évente több mint 20.000 erdő- és vegetációtüz keletkezik. **Magyarországon a tüzek 99 százaléka ráadásul emberi gondatlanság miatt keletkezik!** Az okok között előkelő helyen szerepelnek a rosszul eloltott, vagy a nem jó helyen rakott tábortüzek. Tartsd tehát be a szabályokat, és fogadd meg az alábbi tanácsokat, hogy gondtalanul élvezhesse mindenki az esti tábortüzek hangulatát!

Mikor nem gyűjthatsz tüzet az erdőben?

Kiemelten tűzvesélyes, száraz, meleg időszakokban tűzgyújtási tilalmat rendelnek el. Ekkor az erdőben mindenütt, még a kijelölt tűzrakóhelyeken is tilos a tűzgyújtás! Az első lépés tehát a tájékozódás, hogy nincs-e tilalom. Ezt megteheted a www.erdotuz.hu oldalon, vagy az útvonalfelelősnél.

Hol gyűjthatsz tüzet?

Az erdőben az arra kijelölt és kiépített tűzrakóhelyeken szabad tüzet gyújtani. A legtöbb táborhelyen van ilyen, ha nem találsz, akkor kérdezd a táborhely gondnokát!

Hogyan gyűjtsd meg a tüzet?

Tüzet mindig csak felnőtt jelenlétében gyűjts! Első lépésben készíts egy kis kupacot a gyújtósóból (pl. papír, száraz levelek), majd apró ágakból egy kis sátrat a gyújtós fölé. Gyufával vagy öngyújtóval több oldalról is gyűjtsd meg a gyújtóst, majd ha az ágak is lángra kaptak, óvatosan tápláld a tüzet további aprófával, később nagyobb tűzifával. Ne feledd, hogy a tűzhely nem szemetes! Csak az ártalmatlanul égő hulladékot dobd bele (papír, hagymahéj). Az egészségre ártalmas (pl. műanyag zacskó), vagy el nem égő hulladékot (pl. konzervdoboz, üveg) a szelektív hulladékgyűjtőbe helyezd!

Hogyan oltsam el a tüzet?

Lehetőleg hagyd teljesen leégni a tüzet, majd locsold le minél több vízzel. A vizet keverd össze a még forró hamuval, figyelve a tűz széleire is! Mielőtt ott hagyod, ellenőrizd, hogy teljesen kialudt-e a tűz: tartsd a kezed a hamu fölé, és ahol még forrónak érzed, oda önts újból vizet. **Ha a hamu forró, ne indulj el, ne hagyd magára!**

AZ ÉV LEGZÖLDEBB HETE!

Az erdők közös örökségünket jelentik, egészséges megmaradásuk a változó klímában az élhető természeti környezet fennmaradásának záloga. Ezért egész úton figyelj oda, hogy közösen megőrizzhessük a Zselic erdeit az utókornak:

Csak a lábnyomodat hagyd az erdőben! Vagyis ne szemetelj, a napi hulladékot összegyűjtve vidd el a táborhelyig, ahol megfelelően válogatva helyezd el a szelektív hulladékgyűjtőbe.

Minél kevesebb szemetet termelj! A napi ételcsomagolásához használd az út elején kapott táskát, az ivóvizet mindig a kulacsodba töltsd újra.

Takarékoskodj a vízzel! Túrázás közben természetesen fontos a folyamatos folyadékbevitel, és a meleg nyári napokon jól esik egy gyors mosdás a faluszéli nyomós kutaknál. De ne feledd, hogy a víz az egyik legfontosabb kincsünk, ezért ne folyasd fölöslegesen a kút vizét, és ne bánj pazarlóan a források vizével sem! Az esti mosdásnál is takarékoskodj a táborhelyre sokszor nehezen eljuttatott vízzel: próbálj három perc alatt alaposan lezuhanyozni. Hidd el, egy kis odafigyeléssel menni fog!

Vigyázz az erdei élőlényekre, növényekre és állatokra! Az egészséges erdőben az élőlényeknek megvan a maguk fontos szerepe, így minden letört faág, eltaposott rovar gyengíti az életközösség egészének működését.

Válj tudatos energia-felhasználóvá! Takarékoskodj az elektromos árammal, ne használd túl gyakran a telefonod, és ha teheted, környezetbarát módon (gyalog és kerékpárral) közlekedj – nemcsak az Erdei Vándortábor ideje alatt, hanem később a mindennapokban is!

Kiadja:

Országos Erdészeti Egyesület, 2025
www.oee.hu
www.erdeivandor.hu

Design:

Bodolóczki Júlia
be.net/bodojula